

ZOMER OMNIBUS

Gerda van Wageningen

Henny Thijssing-Boer • Julia Burgers-Drost

Zomeromnibus

GERDA VAN WAGENINGEN

Gekleurd glas

HENNY THIJSING-BOER

Sterker dan wind en water

JULIA BURGERS-DROST

De weg terug

Uitgeverij Zomer & Keuning

‘Ik voel me niet helemaal lekker, lieverd. Ik ga een poosje liggen.’

Maryanne Somers keek op van de glazen kralen waarmee ze bezig was. ‘Dat is goed, Henk. Ik heb al eerder gezegd dat je de laatste jaren veel te hard hebt gewerkt. Waarschijnlijk begint zich dat te wreken.’

‘Onzin. Ik ben geen oude vent!’

Ze kneep haar lippen een beetje samen, nam een prachtige blauwe kraal in haar handen en keek hem slechts vluchtig aan. ‘Natuurlijk niet,’ zei ze nogal vlak.

Daarna hoorde ze slechts de deur achter hem dichtvallen en haalde ze bijna als verlicht adem. Gelukkig. Even rust! Henk had er nogal eens een handje van haar lastig te vallen met allerlei kleine ongemakjes en eerlijk is eerlijk, de laatste maanden was dat regelmatig het geval geweest. Dan weer had Henk hoofdpijn gehad, waarmee hij dan urenlang in bed ging liggen. Andere keren had hij last van zijn rug. Van een dokter wilde hij niet weten en dat was natuurlijk ook nergens voor nodig.

‘Pa heeft PHPD,’ grapte Maura nog de vorige dag, toen ze onverwacht langs was gekomen, voornamelijk om te vertellen dat ze een leuke reis had geboekt en volgende maand een weekje extra op vakantie ging, omdat het de laatste tijd aldoor razend druk was geweest op de zaak.

‘Wat is dat, PHPD? Ik heb er nog nooit van gehoord,’ had Maryanne argeloos gevraagd, zodat Maura in de lach was geschoten.

‘Pijntje hier, pijntje daar, mam. Daar krijgt iedereen last van die wat ouder wordt.’

Ze had gebloosd omdat Henk erbij was, maar even later kreeg ze een olijke knipoog van haar dochter. ‘Heel toepasselijk,’ had ze zacht grinnikend laten weten toen haar man de tuin in was gelopen. ‘Ikzelf heb dat ook, hoor. Dan weer kiespijn, dan weer last van mijn arm omdat ik te veel heb lopen tillen.’

Ze hoorde Henk de trap op lopen en stond toen op om een kopje thee voor zichzelf te gaan maken. Het was een rustige zondagmorgen. Buiten scheen de zon. Het beloofde een prachtige meidag te worden. Maryanne liep een paar minuten later met haar glas thee terug naar de serre, ging zitten in een gemakkelijke stoel en keek eens nadenkend om zich heen.

Het was een heerlijk huis, waar ze woonden. Een jaar of acht geleden hadden ze het gekocht, een huis dat gebouwd was in de jaren dertig van de vorige eeuw. Henk had het helemaal op laten knappen. De prachtige parketvloer had er al in gelegen,

maar er was een serre aan het huis gebouwd, er was een nieuwe badkamer gekomen en natuurlijk ook een nieuwe keuken. De tuin was grondig opgeknapt. Een huis met cachet was het geworden, het middelste huis in een blokje van drie, net buiten het centrum van het dorp. Ze woonden al jaren in de Hoeksche Waard, maar hun vroegere rijtjeshuis was verkocht toen Henk promotie had gemaakt, en dit was ervoor in de plaats gekomen. Eerst had ze wel bezwaren gehad tegen de veel hogere hypotheek die er was gekomen om al die luxe te kunnen financieren, maar Henk had die bezwaren van tafel weten te vegen, en achteraf gezien moest ze toegeven dat ze hier heerlijk woonden en dat ze om die hogere hypotheek uiteindelijk niet al te veel hoefden te laten.

De serre was haar ruimte geworden. Aan de grote tafel daar zat ze vaak met haar kralen. Ze maakte kettingen, soms ook armbanden en oorbellen, bijna altijd van glazen kralen. Tot voor een paar jaar terug had ze die kralen altijd gekocht, tegenwoordig maakte ze bijna altijd zelf de kralen die ze wilde hebben. Daarvoor kon je de prachtigste gekleurde glasstaafjes kopen. Ze had er plezier in om zelf de kralen te maken die ze hebben wilde. Het was een hobby die haar voldoening gaf.

Maryanne was vijfenvijftig jaar en haar man Henk Somers behoorde tot de steeds zeldzamer wordende groep mannen die liever niet wilden dat hun vrouwen buiten de deur werkten. En ach, natuurlijk had hij gelijk – wat kon ze nu eigenlijk? Vroeger was het gebruikelijk geweest dat meisjes een paar jaar gingen werken na hun schooltijd, tot ze getrouwd waren en kinderen kregen. Daarna bleven ze thuis. En ze moest eerlijk zijn, ze had er destijds van genoten om voor de kleintjes te zorgen. Na een paar jaar gingen Maura en Jeroen naar school en daar had ze met veel plezier allerlei hand- en spandiensten verricht. Voorleesmoeder, meehelpen als de kinderen op schoolreisje gingen, assisteren bij lessen handenarbeid. De kinderen moesten naar zwemles, Jeroen zat op hockey, Maura op ponyrijden. Ze had zich nooit verveeld.

Alles was tegenwoordig echter anders. Steeds meer vrouwen bleven werken als ze kinderen kregen en zelfs vrouwen van haar leeftijd werkten vaak weer, al was het maar om studiekosten van oudere kinderen te kunnen betalen of gewoon omdat ze meer wilden doen dan alleen het huishouden. Toen de kinderen eenmaal de lagere school hadden doorlopen, had ze dat eigenlijk ook wel gewild, maar Henk was er altijd fel op tegen geweest. Hij was best in staat zijn eigen vrouw te onderhouden, beweerde hij dan met een zekere grimmigheid. Hij was de kostwinner, en een goede ook, zodat zijn vrouw niet hóéfde te gaan sloven, had hij vaak nukkig opgemerkt.

Maryanne was er na een paar onaangename botsingen niet langer tegenin gegaan, omdat haar man nu eenmaal knap ongemakkelijk kon worden als hij zijn zin niet kreeg.

Niet veel later had ze de kralen ontdekt. Ze maakte sindsdien graag sieraden voor vriendinnen en kennissen, die haar maar al te graag de onkosten vergoedden voor een sieraad dat dan weliswaar niet bijzonder kostbaar was, maar wel altijd erg apart. Er was nooit een tweede van. Bovendien leefden haar ouders nog en Henks moeder eveneens, al woonde die in Gouda en woonden haar zwager en schoonzus bij hun moeder in de buurt. Henk en zij zochten haar ongeveer een keer in de maand op. Haar eigen ouders waren inmiddels de tachtig gepasseerd. Ze waren dus op leeftijd en hadden meer aandacht nodig dan vroeger. De gezondheid van haar vader was de laatste tijd achteruitgegaan en dat baarde haar soms zorgen. Juist omdat ze geen baan had, kon ze hun wat extra aandacht geven nu dat nodig was geworden.

Maryanne nam bedachtzaam een slokje van de thee. Eigenlijk leidde ze een plezierig en relatief onbekommerd leven, hield ze zichzelf voor. Wel was het jammer dat Jeroen helemaal in Arnhem woonde met zijn vriendin Sylvia en dat Maura weliswaar getrouwd was en Rob een goede schoonzoon voor hen was, maar Maura werkte zich drie slagen in de rondte om hogerop te komen als inkoopster voor een grote modeketen. Haar dochter had meer weg van Henk dan haar zoon, mijmerde ze, maar ze mocht daarover zeker niet klagen. Henk had ook altijd hard gewerkt en daardoor veel bereikt. Daar plukte ze nu immers alle dagen de vruchten van? Ook had hij vaak avondenlang doorgewerkt en was hij de laatste paar jaar regelmatig op zakenreis, waarvan hij soms na een paar dagen weer gesloopt terugkwam. Dan moest Henk weer drie dagen naar Londen, dan weer een paar dagen naar Berlijn, Frankfurt, Parijs of Barcelona. In het begin was ze weleens met hem mee geweest, maar daar had ze snel genoeg van gekregen. Dan zat ze van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat alleen in een hotelkamer, of moest ze alleen een grote stad in gaan om die te verkennen of om er te winkelen. Dat was leuk voor een enkele keer, maar niet als het te vaak gebeurde. De laatste paar jaren ging ze dan ook nooit meer mee en Henk vroeg dat niet eens meer aan haar, zelfs niet meer als hij besloot aan zo'n reis een weekeinde vast te plakken om een of ander museum te gaan bekijken.

Waren ze daardoor uit elkaar gegroeid? Waarschijnlijk wel, peinsde Maryanne terwijl ze de laatste paar slokjes thee nam. Er was het laatste jaar iets veranderd in hun huwelijk, besepte ze. Het was een gedachte die ze meestal wegdrukte door zo snel

mogelijk weer aan de slag te gaan met het een of ander, maar nu kwam de gedachte weer bovendrijven. Slechts een heel enkele keer stond ze erbij stil en daar werd ze dan altijd verdrietig van. Het was pijnlijk te beseffen dat ze op de een of andere manier uit elkaar waren gegroeid. Henk was meer en meer gaan hechten aan een mooie auto, aan status, wilde steeds maar meer in het leven. En zij gaf juist steeds minder om die luxe. Nu ze wat ouder werd, ging ze liever wandelen aan het strand dan dat ze naar een duur restaurant wilde met Michelinsterren. Ze ging niet graag naar deftige bijeenkomsten waar ze geacht werd met haar man op te draven. Ze verveelde zich bij dikdoenerige mensen die opschepten over hun paarden, hun tweede huis of hun zoveelste cruise. Ze had er niets mee, terwijl Henk dergelijke 'geslaagde' mensen steeds vaker naar de mond ging praten. Niet zijn succes, maar zijn reactie daarop had tussen hen voor een onmiskenbare verwijdering gezorgd, besepte ze ineens. Die drang om veel te willen bereiken zag ze terug bij Maura en daar maakte ze zich soms ongerust over. Maura was achtentwintig en had al meerdere relaties gehad die nooit langer dan een paar maanden standhielden voor ze drie jaar geleden Rob had leren kennen, met wie ze inmiddels getrouwd was. Jeroen was anders, rustiger. Hij was advocaat geworden en daar mocht ze dus trots op zijn, maar hij was jongste partner op een eenvoudig kantoor en deed geen spectaculaire zaken die de kranten haalden. Jeroen werkte op een rustig kantoor in Arnhem en woonde daar met zijn vriendin in een bescheiden huurappartement. Het stel dacht na over trouwen en het krijgen van een kindje, wist ze, en daar kon ze zich op verheugen. Oma worden, dat wilde ze wel. Ze zag het bij andere vrouwen van haar leeftijd die een kleinkind kregen. Die genoten daar meestal enorm van.

Maar nu had ze genoeg gepeinsd. Ze stond op, zette het lege theeglas neer en ging weer verder met haar kralen.

Het was al lang en breed halfeen geweest toen tot haar doordrong dat Henk in slaap gevallen moest zijn, omdat het inmiddels al meer dan twee uur geleden was dat hij naar boven was gegaan om uit te rusten. Ze zou eens gaan kijken waar hij toch bleef, want haar maag rammelde en ze had trek in een boterham.

'Henk!' Zacht opende ze de slaapkamerdeur. De gordijnen waren niet dicht. Henk lag op zijn rug. Gek, hij lag nooit op zijn rug. Met open ogen staaarde hij naar het plafond. Zou hij ergens over na moeten denken en...

Ze was al bij het bed en schudde hem heen en weer. Zijn hoofd viel raar opzij en op dat moment stonden haar gedachten stil en hapte ze naar adem. 'Henk,' kreet ze

nogmaals, schor, geschrokken, verbijsterd.

Er kwam geen antwoord meer. Er zou nooit meer een antwoord komen, besepte ze met een ijzingwekkend gevoel dat haar helemaal in de greep nam. Even kreeg ze zwarte vlekken voor haar ogen, toen haalde ze diep adem en besepte ze dwars door de vlag van verstandsverbijstering heen dat ze iets moest doen. Ze griste de telefoon van haar nachtkastje. Haar handen beefden, ze beet op haar lip. Praktisch blijven, schoot het dwingend door haar hoofd. Eerst handelen, dan pas voelen. Misschien vergiste ze zich?

Het lukte haar de drie toetsen in te drukken van het alarmnummer. Het duurde voor haar gevoel een eeuwigheid eer ze de vragen had beantwoord die werden gesteld, en toen ze had gehoord dat er een ambulance onderweg was, beefden haar knieën zo, dat ze bijna niet meer kon staan. Ze schudde haar man nogmaals heen en weer. Hij werd al kouder. Nog even en hij zou stijf worden.

Hoe ze weer beneden kwam, wist ze niet, maar ze zette de voordeur open zodat de mensen van de ambulance meteen binnen konden komen.

De kinderen, schoot het door haar heen. Gelukkig stonden de nummers voorgeprogrammeerd, want in haar hoofd werd het inmiddels zo'n janboel dat ze niet meer op de juiste nummers had kunnen komen. 'Maura? Maura, je moet direct komen. Er is iets mis met je vader. Er is al een ambulance onderweg.'

'Wat?'

'Nu ja, ik weet het niet, maar ik denk... ik denk... Hij is dood, Maura.'

'Ik bel Jeroen en ook oma,' liet haar dochter adequaat weten. 'Blijf jij bij de deur tot de ambulance komt, mam. Misschien valt het mee. Als pa een hartstilstand heeft gehad, kunnen ze hem hoogstwaarschijnlijk wel reanimeren.'

'Maar...'

'Ik kom zo snel mogelijk, mam. Als je niet thuis bent, weet ik dat ze pa hebben meegenomen naar het ziekenhuis. Tot zo.'

De verbinding was al verbroken. Maryanne bleef wezenloos in de deuropening staan. Even zag ze aan de overkant een buurman aarzelen, die bezig was de tuin te schoffelen. In de verte klonk een sirene, maar het drong nauwelijks tot haar door. De buurman aarzelde niet langer en stak de straat over. 'Gaat het wel goed met je?' vroeg hij met een onderzoekende blik in zijn ogen.

'Nee,' hakkelde Maryanne voor ze in elkaar dreigde te zakken.

Hij greep haar vast, drukte haar in de kamer in een stoel. 'Wat is er aan de hand?'

vroeg hij argeloos. 'Waar is je man?'

'Boven. Hij is... Hij is... De ambulance komt zo.'

De buurman rende de trap op en ze was weer alleen. Toen de buurman weer beneden kwam, zag ook hij er geschrokken en bleek uit. 'Ik heb het gezien. Ik hoor de sirene al. Ze komen zo.'

Maryanne knikte. 'Hij is...'

'Ze zullen niet veel meer kunnen doen, vrees ik. Kan ik iemand waarschuwen?'

'Ik heb mijn dochter gebeld. Ze komt zo en belt mijn zoon.'

'Heb je kalmerende pilletjes in huis, buurvrouw?'

Ze schudde het hoofd. De sirene klonk nu erg dichtbij. Er stopte een ambulance voor de deur. Op straat verzamelden zich een paar mensen, die allemaal nieuwsgierig toekken hoe een man en een vrouw met koffertjes naar binnen snelden.

'Boven,' hikkte Maryanne en ze haalde diep adem voor ze opstond om de vreemden naar boven te volgen.

De koffertjes gingen niet eens open. 'Hier hoeven we niet eens te proberen nog te reanimeren, mevrouw. Uw man is overleden, en niet in de laatste paar minuten.'

'Een uur of twee geleden ging hij naar boven omdat hij zich niet erg lekker voelde en wilde gaan slapen. Maar toen hij zo lang wegbleef, ging ik kijken om hem wakker te maken en vond ik hem zo.'

'We kunnen niet anders dan constateren dat uw man is overleden.' Er werd met een lampje in de ogen van Henk geschenen. 'U moet een uitvaartondernemer bellen, mevrouw.' Nu verplaatste de aandacht van de twee verplegers zich naar haar. 'Wilt u iets hebben om kalmer te worden? We kunnen u een injectie geven.'

'Nee, nee, ik...'

'Mam!'

'Dat is mijn dochter.'

Even later stond Maura in de inmiddels propvolle slaapkamer met precies dezelfde blik in haar ogen als haar moeder. Zonder iets te zeggen liep ze naar het bed. 'Pap?'

'Gecondoleerd, mevrouw, en u ook,' zei de oudste van de twee ambulancemedewerkers tegen Maura. 'We zullen een akte in orde maken, dan hoeft er geen andere arts te komen voor de lijkschouwing.'

'Lijkschouwing,' hikkte Maura en er kroop zichtbaar een huivering over haar rug.

Met zachte dwang werden beide vrouwen naar beneden gebracht. De deur van de

slaapkamer werd dichtgedaan.

Beneden kregen Maura en Maryanne een tabletje en werd hen aangeraden contact op te nemen met de huisartsenpost, als ze dat nodig mochten hebben. De buurman praatte met een paar mensen op straat. Maura deed de luxaflex naar beneden en deed die zo ver dicht dat ze nog wel een beetje naar buiten konden kijken, maar de mensen die nog steeds voor hun deur stonden, konden niet meer naar binnen kijken.

‘Pap zou zeggen: ik wil een borrel,’ hakkelde Maura.

Ineens vermande Maryanne zich en kwam ze een beetje uit de verdoofde staat waar ze in geraakt was door de schok. ‘Waar is Jeroen?’

‘Hij is onderweg. Ik zal hem niet bellen dat hij te laat komt. Waarschijnlijk zit hij achter het stuur, en hij moet wel veilig hier komen.’

‘En oma Somers?’

‘Ach ja, ik moet haar bellen. Maar mam, voor alles: de mensen van de ambulance hadden gelijk. We moeten een uitvaartondernemer laten komen, zodat er voor pap gezorgd wordt en... en... O, waar moeten we beginnen? Hebben jullie een verzekering? Hebben jullie het er weleens over gehad wat er moest gebeuren als... Wel, als er iets gebeuren zou zoals nu is gebeurd?’

‘Nee. We hebben alleen een testament, jaren geleden al opgemaakt. Met langstlevende clausule en koude uitsluiting, zodat er geen schoonkinderen kunnen erven.’

‘Sindsdien is er wettelijk veel veranderd. Ik zal het streekblad pakken om een advertentie te zoeken van een uitvaartondernemer. Dan bellen we iemand.’

‘Het is zondagmorgen.’

‘Deze mensen zijn dag en nacht bereikbaar, staat er altijd in die advertenties. Nu begrijpen we waarom. Soms is dat nodig, al helemaal als de dood zo onverwacht komt als bij pa. Mam, hij was pas zevenenvijftig.’

‘Ik weet het,’ knikte Maryanne. ‘Maak jij koffie, ik haal de krant tussen het oud papier vandaan.’

Ze kozen een uitvaartondernemer in hun eigen dorp en nu ze eindelijk iets doen kon, werd Maryanne kalmer. Of kwam dat door het tabletje dat ze had moeten slikken?

‘Maura, het is al bijna halftwee en ik heb nog niets gegeten. Nee, ik wil alleen een boterham met kaas bij de koffie,’ vervolgde ze even later toen Maura was opgestaan en naar de keuken wilde gaan. ‘Ik moet op krachten blijven. Je vader zou niet anders gewild hebben dan dat ik nu sterk zou zijn.’ Maryanne rechtte haar rug en haalde

voor de zoveelste keer diep adem. Een paar gebedsregels schoten door haar hoofd, en ze probeerde er kracht uit te putten, ook uit de gedachte dat haar man nu misschien bij God was. Sommige mensen voelden dat als een zekerheid. Zij zou graag een dergelijk gevoel van zekerheid ervaren op een moment als dit. Ze nam een slok koffie en merkte dat ze niet langer zo trilde.

‘Daar is Jeroen.’ Maura stond op om haar broer het verschrikkelijke nieuws te vertellen. Toen even later aangebelde werd door een vrouw van Maura’s eigen leeftijd, stemmig gekleed en met een koffertje in de hand, die hen condoleerde met hun verlies, werd het allemaal wat werkelijker. Toen ze weer zaten en Maura iedereen van koffie had voorzien, drong het eindelijk haarscherp tot Maryanne door. Henk was gestorven. Ze was weduwe. Van het ene moment op het andere was haar hele leven ondersteboven gegooid. Ze moest alleen verder, alleen oud worden. Maar ook, en ze kreeg een onverwachte kleur op haar wangen toen ze probeerde die gedachte weg te drukken, niet langer ruzies, niet langer van die kleine nare opmerkingen over haar gewicht, over grijze haren, haar dikker wordende taille, kortom, de gemene dingetjes die Henk de laatste jaren kon opmerken en die altijd maakten dat ze zich oud voelde, niet langer aantrekkelijk, minderwaardig zelfs. Ze haalde opnieuw diep adem. Voor al die verwarrende gevoelens was nu geen tijd. Dat zou nog wel komen, later.

De kinderen bleven de hele dag. Ze regelden met elkaar de uitvaart, kozen een kist en een kaart, Jeroen printte de adreslijst uit die ze normaal gebruikten voor kerstkaarten, en ze voegden er nog wat adressen aan toe waar ook een rouwkaart heen zou moeten. De medewerkster van het uitvaartcentrum zei dat er binnen een uur of anderhalf een kist zou komen en dat de overledene dan meegenomen werd naar het rouwcentrum, waar hij verder zou worden verzorgd. Ze moesten de kleren uitzoeken die hij aan moest krijgen. Morgenochtend zouden de kaarten klaar zijn. Ze konden de kaarten zelf schrijven of door het bedrijf laten verzorgen. Maura koos resoluut voor het laatste. ‘Als iemand sterft na een lang ziekbed of op hoge leeftijd, is de dood gemakkelijker te accepteren, mam. Nu zijn we allemaal in shock.’

Jeroen haalde zijn oma op in Gouda. Maura belde de ouders van Maryanne om hun het afschuwelijke nieuws te vertellen en belde nog een paar andere mensen die het afschuwelijke nieuws uit de eerste hand dienden te horen. Haar vader had een broer en een zus, Maryanne had alleen een zus. Terwijl haar kinderen die dingen regelden, was Maryanne nogmaals naar boven gelopen om naar haar man te kijken.

Zijn mond stond open. Hij zag inwit. Ze voelde aan hem en besepte dat zijn lichaam inmiddels stijf was geworden. Ze moest kleren uitzoeken waarin hij begraven kon worden, had de mevrouw die alles regelde gezegd.

Ze legde die kleren even later op een stapeltje aan haar kant van het bed. Moest ze daar vannacht gewoon weer gaan slapen? Ze rilde nog een keer. Het kalmerende tabletje hielp, besepte ze. De schok werd draaglijk, ze voelde zich niet langer zo verdoofd. Gedachten bestormden haar terwijl ze neerkeek op het stoffelijk omhulsel van haar man. Nog even alleen met hem en daarna... Nooit meer.

Niet veel later stopte de lijkwagen voor de deur en werd het lichaam meegenomen. Maura haalde het bed af. Er was urine weggelopen uit het verstilde lichaam. Het beddengoed moest ze van haar moeder weggooien. Het dekbed werd over een stoel gehangen om te luchten. De matras was gelukkig nauwelijks nat geworden. 'Kom vannacht maar bij mij slapen, mam,' troostte ze Maryanne.

'Gek, we hebben nog geen van allen gehuild,' snikte deze onverwacht. 'Maar nu...'

2

Het voelt onwezenlijk, dat was de gedachte die Maryanne door het hoofd schoot op vrijdag, vijf dagen later, tijdens de begrafenis van haar totaal onverwacht overleden man. Met haar arm door die van Maura en Jeroen gehaakt en net achter hen Rob en Sylvia, die oma Somers begeleidde, liep ze na de rouwdienst achter de dragers van de kist aan de begraafplaats op. Er waren ontzettend veel mensen, niet ongebruikelijk bij een onverwacht overlijden van iemand die veel te jong was gestorven. Omdat ze nooit gesproken hadden over wat er moest gebeuren als een van hen zou overlijden, had ze met de kinderen en met moeder Somers samen besloten hoe alles geregeld moest worden en hoe de rouwdienst eruit moest zien. De dominee had mooi gesproken, ook al waren Henk en zij nu niet direct trouwe kerkgangers geweest. Zo nu en dan gingen ze. Ja, zij ging vaker naar de kerk dan Henk, omdat hij eigenlijk liever op zondagmorgen uitsliep of wat zat te knutselen in de schuur.

Het voelde nog steeds onwerkelijk aan. Zelfs nu kon ze nog niet echt huilen. Ja, een paar tranen van ontroering waren er wel over haar wangen gebiggeld, niet alleen bij haar, maar ook bij de kinderen. Zelfs moeder Somers had min of meer droge ogen gehouden, en wat was er erger dan je kind te moeten begraven? Zeker als je al

eenentachtig was en niet erg gezond meer was. Moeder Somers had al jaren diabetes en als gevolg daarvan had ze problemen met haar hart en ogen gekregen. Bovendien verwaarloosde ze zichzelf gemakkelijk als haar kinderen daar niet goed op letten, sinds ze een paar jaar geleden weduwe geworden was. De broer en zus van Henk woonden gelukkig allebei in Gouda en dus bij moeder Somers in de buurt, zodat ze een oogje in het zeil hielden.

Ze schrok op uit die gedachten. De zon scheen en het was tamelijk warm. De natuur op de begraafplaats bloeide uitbundig aan het einde van deze meimaand. Vogels zongen dat het een lieve lust was. Waarom merkte ze dat allemaal op, nu ze hier liep, de zwaarste gang maakte die dit in het leven heette te zijn: je man begraven?

Ze keek om zich heen en merkte de lange stoet mensen achter haar op. Natuurlijk was er veel familie, sommige mensen had ze al jaren niet meer gezien. Verder waren er burens, collega's van de zaak waar Henk jarenlang had gewerkt en kennissen van de schaakclub waar Henk vele jaren lid van was geweest. Veel van die mensen kende zij niet of nauwelijks. Even viel haar blik op een vrouw helemaal achteraan die hevig liep te snikken. Maryanne kende haar niet. Het zou waarschijnlijk een van zijn collega's zijn die wat aan de late kant gekomen was.

Er werd aangegeven dat ze even moesten wachten. De dragers liepen door, zetten de kist boven het nog lege graf en schikten de bloemstukken. Daarna mochten ze verder lopen. Ze beefde nu toch wel. Een kille huivering kroop ondanks de warmte over haar rug. Maura pinkte een traan weg. Haar dochter, de carrièrevrouw die zo graag hogerop wilde komen in het leven, die zestig uur in de week werkte om dat te bereiken, was nu toch weer even het kind van vroeger. Nu was het Maryanne die haar een kneepje in de hand gaf, een klein gebaar van troost. Moeder en dochter wisselden een snelle glimlach van begrip.

Natuurlijk was het een moeilijk moment. Dominee sprak een laatste gebed uit. De kist verdween een stukje in de diepte. Er werden bloemen op gegooid en schepjes aarde. Daarbij liepen alle mensen langs het graf. Tot Maryanne, haar kinderen en haar schoonmoeder als laatsten waren achtergebleven. Moeder Somers snoot haar neus, depte haar ogen en knikte toen resoluut naar Jeroen. 'Je kind begraven, dat is vreselijk,' verzuchtte ze met gebroken stem. 'Vaarwel, jongen.'

De trieste toon in haar stem bezorgde Maryanne een brok in haar keel. Een laatste blik. Maura had zich al omgedraaid toen ze opnieuw de onbekende vrouw zag,

die nu een andere kant op liep, waarschijnlijk de begraafplaats af. Raar. Of had ze misschien haast?

Even later liepen ze door de warme zon terug. 'Nu wacht ons het naaste gedeelte,' zuchtte Maura. 'Koffie, broodjes, de stemming die stijgt.'

'We slaan ons er wel doorheen,' bromde Jeroen. 'Nietwaar, mam?'

Ze knikte. 'Maar ik ben het wel met Maura eens. Ik zal blij zijn als het voorbij is. Dan komt de tijd om na te denken, om te voelen, om werkelijk te beseffen wat er sinds zondag allemaal gebeurd is.'

Ze was tergend moe die avond, toen het inderdaad allemaal achter de rug was. De kinderen waren tot na het eten gebleven. Jeroen en Rob hadden wat gehaald bij de Griek. Jeroen en Sylvia gingen na het eten terug naar Arnhem. Maura ging weer naar Rob, die al eerder naar huis was gegaan, maar zij had pertinent bij haar moeder willen blijven om haar te steunen.

De stilte voelde voor een paar minuten weldadig aan, meende Maryanne, maar misschien kwam dat omdat ze nog nauwelijks aan haar gevoelens toe had kunnen geven. Ze wist eigenlijk niet goed hoe ze zich daadwerkelijk voelde. Geschokt, ja, dat zonder meer, zeker omdat Henk niet ziek was geweest en zijn dood was gekomen als de bekende donderslag bij heldere hemel. Ze maakte een kopje thee voor zichzelf. Ze zette de televisie aan, maar binnen een paar minuten ook weer uit. Geen zin in dat geleuter aan haar hoofd. Wereldnieuws deed er vandaag niet toe. Zou ze muziek opzetten? Nee, ook daar had ze geen behoefte aan. Hoewel, sommige stukken vond ze ontroerend mooi, misschien zou die muziek de tranen uitlokken die haar wel dwarszaten, maar toch nauwelijks wilden komen. Was het onnatuurlijk als je op de begrafenis van je man nauwelijks kon huilen? Ze wist het niet. Ze dacht weer even aan die snikkende onbekende vrouw. Gek mens. Wie raakte er nu zo van streek als je de overledene nauwelijks kende?

Na een poosje begon die stilte haar toch te beklemmen. Alleen, besepte ze. Ze was nu alleen. Voor de rest van haar leven was ze alleen, en dat was niet zoals ze zich de jaren had voorgesteld die nog voor haar lagen. Goed, de komende tijd moest er schrikbarend veel geregeld worden. Volgende week vrijdag had ze een afspraak bij de bank, dat had Maura geregeld, en ook dat ze dan ruimte vrij kon maken in haar gewoonlijk overvolle agenda om met haar moeder mee te gaan. Henk had altijd de geldzaken geregeld, Maryanne had zich er nooit mee bemoeid. Ze kon kopen wat ze

nodig had en had nooit geld over de balk gegooid. Over grote aankopen hadden ze wel samen beslist, in de trant van: ik denk dat er een nieuwe koelkast nodig is. Kan dat? Het kon altijd. Henk had weliswaar geen uiterst lucratieve topfunctie bij een groot bedrijf, maar kreeg als manager in het middenkader een goed salaris. Maryanne zuchtte.

De telefoon ging, maar ze had geen zin om wie dan ook te woord te staan. Ze had vandaag genoeg mensen gezien en de hand geschud. Natuurlijk, al dat medeleven was hartverwarmend geweest, maar nu moest ze gewoon even alleen zijn, even rust hebben om de chaos in haar hoofd tot bedaren te laten komen.

De telefoon rinkelde echter maar door. Ze zag dat het Rosa was. Daarom aarzelde ze. Rosa van Luyck was haar beste vriendin, ze kenden elkaar al vanaf hun schooltijd. Toen nam ze toch, bijna tegen wil en dank, de telefoon op.

‘Met Rosa. Gaat het wel, Maryanne?’

‘Jawel. Maar het voelt allemaal nogal onwezenlijk en ik bedacht net dat ik nu de rest van mijn leven alleen zal zijn. Maar het was zo druk vandaag. Het is wel prettig om even stilte om me heen te hebben.’

‘Ik maakte me een beetje zorgen om je. Je leek zo star, alsof het allemaal langs je heen ging.’

‘Het voelde inderdaad onwerkelijk aan om Henk te begraven, terwijl er een week geleden nog helemaal niets aan de hand was.’

‘Zal ik nog even langskomen?’

‘Dat hoeft niet, echt niet.’

‘Laat je het weten als dat verandert? Over een uur, over een dag, over een week? Ik wil me niet opdringen, maar ik wil je ook niet het gevoel geven dat je er alleen voorstaat.’

Eindelijk slaakte Maryanne een diepe zucht en ontspande ze wat. ‘Het is lief van je. Als ik er behoefte aan heb je te spreken, laat ik dat weten. Beloofd!’

‘Dat stelt me gerust. Is het goed dat ik je morgen nog een keertje bel?’

‘Dat mag, maar het is niet nodig. De kinderen bellen me, de broer en zus van Henk bellen en houden moeder Somers wat extra in de gaten. Ik moet een hoop regelen en ook wel overdenken. De klap zal pas komen, denk ik, als die eerste drukte wat is afgenomen.’

‘Als je maar niet vergeet dat je altijd een beroep op me kunt doen.’

‘Ik zal het niet vergeten. Dank je, Rosa.’

'Je bent een schat en je bent moedig. Je weet dat ik al jaren alleen ben, sinds mijn scheiding. Ik heb sindsdien ontdekt dat dit een hoop vrijheid geeft, maar ook dat je er alleen voorstaat als het moeilijk is. Ondanks kinderen, ondanks vriendinnen. Sterkte ermee.'

'Dank je. Iedereen verwerkt een slag als deze op zijn eigen manier, denk ik, en hoe ik dat zal ervaren, wel, daar kan ik gewoon nog niets over zeggen. Misschien ga ik morgen een flink eind wandelen. Dan kan ik misschien weer eens slapen zonder een pil te hoeven slikken.'

'Als je dat wilt, ga ik met je mee. Als je liever alleen bent, ook goed. Dat is vriendschap, Maryanne. Jouw belangen staan nu even voorop.'

'Dank je. Het heeft me toch goed gedaan even met je te kunnen praten.'

'Mij ook. Je werd vandaag zo opgeslokt door al die mensen.'

'Ja, zo voelde dat inderdaad. Welterusten voor straks, Rosa.'

'Ja, jij ook.'

Maar de slaap wilde niet komen, pilletje of niet. Na een uur woelen stond ze weer op om het oude vertrouwde recept van vroeger te maken: een beker warme melk met honing. Ze keek een uurtje televisie zonder achteraf te kunnen zeggen wat ze nu eigenlijk had gezien, en tegen de morgen pakte ze gelukkig toch nog een uurtje of twee slaap, om daarna geradbraakt weer wakker te worden.

De zon scheen nog steeds. De dag na de begrafenis, zaterdag, had Maryanne de hele dag als een dwiel in een stoel gehangen met zware hoofdpijn en een gevoel van mis-selijkheid, waardoor ze de grootste moeite had gehad om te eten. Het was de reactie op alle gebeurtenissen, begreep ze. Ze wimpelde alle belangstelling af door te zeggen dat ze alleen wilde zijn, wat wilde wandelen en alles moest laten bezinken zodat het niet langer zo onwerkelijk aan zou voelen dat ze nu geen man meer had en weduwe was geworden. Ze was vroeg naar bed gegaan om daar een half doorwaakte nacht door te brengen en toen ze eindelijk in slaap viel, droomde ze heftig van Henk. Hij lachte en had plezier en scheen zich er niet om te bekommeren dat hij haar alleen had achtergelaten. Die droom maakte haar nog meer van streek. Ze werd weer wak-ker, stond op en staarde een poosje uit het raam de mooie meinacht in, voor ze besloot dat ze maar beter weer in bed kon gaan liggen. Als ze dan niet sliep, rustte ze tenminste uit. Ze was opnieuw in slaap gevallen en toen ze weer wakker werd, was de tergende hoofdpijn afgezwakt tot een vervelend zwaar gevoel in haar hoofd. Ze

slikte toch nog een pijnstillertje en had ineens trek in brood met een zachtgekookt eitje. Het smaakte even later heerlijk, en daar voelde ze zich dan bijna weer schuldig over.

Het was zondagmorgen geworden en ineens had ze er grote behoefte aan om naar de kerk te gaan. Ze voelde hoe de mensen daar naar haar keken, nam meerdere condoleances in ontvangst, in het gebed herdacht dominee de zieken, maar ook haar overleden man.

Die middag kwamen Jeroen en Sylvia weer en ook Maura met Rob.

‘Je ziet bleek, maar je bent rustig,’ prees Maura. ‘Ga zo door, mam.’

‘Moet ik de spullen van pa nakijken?’ wilde Jeroen weten. ‘Wat doe je met zijn kleren en zijn spullen?’

‘Dat weet ik nog niet. Je kunt zijn schaakbord en zijn fiets wel vast meenemen, denk ik, als je die tenminste wilt hebben. Maar ik wil er nu nog niet verder over nadenken,’ wimpelde ze hem af terwijl de schrik haar om het hart sloeg. ‘Volgende week kijken we alles echt na. Goed?’

‘We komen zaterdag weer,’ beloofde Jeroen voor hij en Sylvia weer vertrokken. ‘En eh, we hadden het eigenlijk nog niet willen zeggen, mam, want het is nog heel pril, nauwelijks nog twee maanden... Als alles goed gaat, word je oma.’

Ze was blij en verdrietig tegelijk. ‘Dat zal je vader nooit weten.’

‘Nee, mam, dat niet, maar voor jou is het wel fijn, denken we. Een nieuw leven, een nieuwe generatie Somers. Als het een jongen wordt, noemen we hem naar pa, hebben Sylvia en ik afgesproken.’

Ze kreeg een brok in haar keel en moest haar zoon langdurig omarmen, om hem, maar vooral ook om haarzelf, omdat ze een beetje troost ineens zo verschrikkelijk hard nodig had.

‘Ik zie je vrijdag voor de afspraak met de bank, mam,’ zei de immer praktisch ingestelde Maura hartelijk. ‘Ik ga met je mee, dat weet je. Maar als je me eerder nodig hebt, laat me dat dan alsjeblieft weten. Ze zullen er op de zaak wel begrip voor hebben als ik onverwacht weg moet en de reis die ik eigenlijk deze week naar Milaan had moeten maken, heb ik geannuleerd om bij je in de buurt te kunnen zijn als je me nodig hebt.’

‘Dank je. Als ik merk dat ik jullie nodig heb, zal ik bellen,’ beloofde Maryanne zonder zich verder vast te willen leggen.

De volgende morgen stond ze op dezelfde tijd op als altijd. Was het werkelijk nog maar acht dagen geleden dat ze was opgestaan met haar man naast zich, in wat nu al een ander leven scheen te zijn?

Maar ze vermande zich. Omkijken had geen zin. Ze moest verder en er moest veel, heel veel gebeuren.

Nee, ze ging als kersverse weduwe geen donkere en stemmige kleding dragen, ze trok gewoon een spijkerbroek en een mooi blauw shirt aan, maakte zich licht op zoals ze altijd deed en toen ze in de spiegel keek, zag ze dat haar gezicht niet langer bleek zag, voornamelijk overigens dankzij de inhoud van haar poederdoos, en dat ze de donkere kringen onder haar ogen aardig had weggewerkt met een stift die daar speciaal voor bedoeld was. Ze haalde diep adem. Waar zou ze gaan beginnen?

Een lijstje maken van abonnementen en dergelijke die moesten worden opgezegd omdat ze wat haar betrof overbodig waren geworden. De afspraak bij de bank; ze moest alle papieren bij elkaar zoeken die ze in Henks bureau over bankzaken kon vinden. Er moest vanzelfsprekend zo snel mogelijk duidelijkheid komen over haar financiële situatie als weduwe. Henk had een goed pensioen opgebouwd en daar zou hij nooit meer van kunnen profiteren, maar zij had natuurlijk wel recht op een nabestaandenpensioen. Gelukkig hadden ze een eigen huis. Volgens Maura zou de hypotheek vervallen door de overlijdensrisicoverzekering. Zelf kon ze met minder inkomen, maar daardoor ook met minder lasten, gewoon doorleven. Wie alleen was, had immers ook minder uitgaven. Ze zou waarschijnlijk wel een stapje terug moeten doen, maar het leven alleen was toch zeker goedkoper dan een leven samen. Henk had altijd meer aan luxe gehangen dan zichzelf. Maar het was wel nodig dat er duidelijkheid kwam, zodat ze precies wist waarmee ze het moest doen. Ze zocht in Henks bureau, maar kon niet veel vinden. Ach, hij bankierde al jaren op de computer, en ouderwetse bankafschriften sturen was er tegenwoordig niet meer bij, dat wist ze best. Eigenlijk was het niet handig dat ze zich nooit met hun financiën had bemoeid, maar alles was uiteindelijk te leren en Maura en Jeroen zouden haar wel verder helpen als ze even iets niets wist.

Ze kon dus op vrijdag terecht. De bank had dan alle gegevens verzameld en als er nog zaken speelden bij andere banken, moest ze de gegevens daarover meenemen. Ze moest ook de notaris bellen, want ze had een verklaring van erfrecht nodig. Dat had Maura gezegd.

Ze startte de computer op en probeerde in te loggen op de site van de bank om het een en ander na te kijken. Ze had immers geen notie van de saldi op hun betaalrekening en de spaarrekening. Dat inloggen lukte nog wel, maar veel verder kwam ze niet. Stom, dat had ze gisteren met Maura of Jeroen moeten doen. Maar goed, ze zou het een van de komende dagen wel aan Maura vragen. Waar zou ze vervolgens mee beginnen? Het bureau? Zijn kleren?

De kleren eerst maar, dacht ze. Al die spullen van hem moesten uit de slaapkamer nu het niet langer hun slaapkamer was, maar alleen de hare. Daarna konden zijn persoonlijke spullen weg. Jeroen had gelukkig al het schaakbord en wat boeken meegenomen, alsook de fiets. Maura had een kostbare antieke klok meegenomen die nog van haar overgrootouders was geweest.

Maryanne had die klok altijd een foeilelijk ding gevonden, al had ze dat nooit ronduit durven zeggen en al was het ding nog zo kostbaar, maar Henk was er om de een of andere reden aan gehecht geweest. Nu had Maura er plezier van.

Ze begon met de schoenen. Ze kon alles bij iemand van de kerk brengen die ervoor zorg kon dragen dat de spullen van haar man een andere maar wel nog nuttige bestemming kregen. Wat niet meer kon worden weggegeven aan mensen die dat goed gebruiken konden, kon mogelijk worden verkocht en nog wat geld opleveren voor de kerk of voor een goed doel waarvoor men zich inzette. Shirts, sokken, ondergoed, ten slotte zijn overhemden en stropdassen. Er waren een paar dassen die Maryanne opzijlegde omdat Jeroen ze misschien bij nader inzien toch zou willen bewaren. Aan kleren had hij niets. Hij was minstens vijftien centimeter langer dan zijn vader was geweest. Niets zou hem passen. Bovendien hadden ze een andere smaak. Henks kostuums volgden. Als laatste maakte ze zorgvuldig alle zakken leeg. Ze kwam zakdoeken tegen, die gooide ze weg. Dit was zijn trouwpak geweest. Het paste allang niet meer, maar hij had het altijd bewaard. Ook maar weg, besloot ze resoluut. Ze moest praktisch zijn, vooral niet sentimenteel. Daar schoot ze niets mee op. Dit was zijn beste pak geweest, dat uit de kast kwam voor alle bijzondere gelegenheden in hun leven van de laatste paar jaar. Zou ze dat bewaren? Nee, nee, dit evenmin. Ze haalde de zakken leeg. In zijn binnenzak zat een envelopje. Grinnikend haalde ze het velletje papier eruit.

Ik hou ook van jou en kijk uit naar ons volgende reisje. Donja.

Donja? Ze kende helemaal geen Donja! Ach, waarschijnlijk had hij het briefje van iemand anders in zijn zak gestoken en vergeten terug te geven of iets dergelijks. In

ieder geval kon ze het hem niet meer vragen. Ze gooide het weg en dacht er niet meer aan.

Toen ze die avond in bed kroop, was ze doodmoe. Ze had de zakken met kleren afgegeven en was naar de vuilstraat geweest om andere zaken weg te brengen. Al dat bezig zijn had haar gedachten afgeleid en ze had zich geen tijd gegund om zich alleen te voelen, of eenzaam. Dat was niet hetzelfde, maar toch. Nu was ze zo moe dat ze beslist zou kunnen slapen! Ze kroop in bed, en inderdaad, voor het eerst sinds haar leven zo overhoop was gegooid sliep ze diep en droomloos, om de volgende morgen fit op te staan. Dat wel.

3

Wat was nu erger? De eerste schok of deze tweede? Maryanne keek verbijsterd voor zich uit en zelfs Maura was met stomheid geslagen. 'Kom maar mee, mam. We gaan eerst naar huis.'

Willoos liet ze zich in de auto van haar dochter naar huis rijden. Nog steeds zwijgend en totaal uit het veld geslagen kwam ze thuis. Maura schonk twee glazen wijn in en hield er haar een voor. 'Opdrinken, mam.'

'Ik ga me niet bezatten, alleen omdat ik erachter ben gekomen dat je vader me achter heeft gelaten met een berg schulden!' protesteerde ze prompt. Zelfs nu, nu ze de pas ontdekte ontluisterende waarheid hardop uitsprak, voelde het als een niet-passende rol in een slecht toneelstuk.

'Ik ben al net zo verbijsterd als jij. Pap, die je achterlaat met zo veel schulden!'

'Ik wist echt nergens van.'

'Dat beweert ook niemand, mam.'

'De bankmedewerker liet me een papier zien met mijn handtekening erop voor een grote lening. Maar dat kan helemaal niet. Zoiets heb ik nooit getekend.'

'Dat moet je toch wel gedaan hebben, of de handtekening moet vervalst zijn. Maar ja, dat zou pap nooit doen.'

'Al dat geld! Waar zou dat in vredesnaam gebleven kunnen zijn?'

'Geen idee, mam. We gaan proberen dat zo goed mogelijk te achterhalen.'

'Het is dom dat ik me al jaren nergens meer mee bemoeid heb. Dat mag ik mezelf best kwalijk nemen. Maar ik vertrouwde je vader.' Eindelijk schoot Maryanne vol. De

verbijstering was werkelijk enorm. Er waren zonder dat ze daarvan geweten had grote schulden gemaakt, met het huis als onderpand. De hypotheek op het huis bedroeg ongeveer twee derde van de waarde. Natuurlijk was er een overlijdensrisicoverzekering. De hypotheek was vervallen nu Henk was overleden. Maar als Maryanne in het huis wilde blijven wonen, zou ze een hypotheek moeten nemen om al die schulden af te lossen, en die zou ze nooit krijgen nu er zo veel schulden waren en er een BKR-registratie bestond wegens achterstallige betalingen. Het nabestaandenpensioen bleek geen vetpot te zijn, had ze inmiddels ook ontdekt. Zelf had ze nooit gewerkt en dus ook geen eigen inkomen of pensioen opgebouwd. Ze had dus geen eigen werk waarmee ze het karig uitgevallen pensioen van Henk een beetje aan kon vullen. Trouwens, als ze wel een pensioen van zichzelf opgebouwd zou hebben, zou ze er nog veel te jong voor zijn. Ze was immers pas vijfenvijftig!

Ze zou waarschijnlijk het huis moeten verkopen om alles af te kunnen lossen, had Maura al gezegd. Ze zou bovendien een baan moeten zoeken om haar voortaan karge inkomen aan te vullen. Als de schulden waren afbetaald, moest ze een huis gaan huren van dat tegenvallende pensioentje. Ze zou een heel ander leven krijgen dan ze tot nog toe gewend was geweest. Een toekomst die ze nooit zo voor zich had gezien. Terwijl al die ontstellende gedachten in Maryannes hoofd over elkaar heen buitelden, drong het vaag tot haar door dat Maura haar werk belde om te zeggen dat ze wegens onverwachte familieomstandigheden de rest van de dag niet meer op de zaak zou verschijnen. Ze belde ook haar broer.

Maryanne nipte een paar keer gedachteloos van de wijn, maar zette het glas, dat nog voor de helft vol was, weg. Nee, geen wijn meer. Als de verbijstering een beetje geweken was, zou ze haar volle verstand nodig hebben om deze nieuwe tegenslag te kunnen verwerken.

‘Jeroen komt ook hierheen,’ zei Maura met een vlakke klank in haar stem. ‘Mam, ik zet de computer aan en ga proberen te achterhalen wat er blijkbaar allemaal is gebeurd, en hoe deze situatie in vredesnaam heeft kunnen ontstaan.’

‘Ik voel me zo dom,’ hakkelde Maryanne, en eindelijk vulden haar ogen zich met tranen. ‘Hoe moet het nu verder, Maura?’

‘We moeten eerst een helder beeld krijgen. Jeroen is onderweg. Sylvia voelt zich niet lekker, dus die komt niet mee.’

‘Fijn. Dit moeten we met ons drieën bespreken,’ begreep Maryanne.

‘Het is allemaal al erg genoeg. Ik ga Rob bellen. Het kan allemaal wel even duren,

hoor. Ik ga naar boven, mam, de computer opstarten. Ik heb de bankpas van pa nodig om in te kunnen loggen, en ook zijn pincode. Ken je die eigenlijk?’

‘Ja, die staat achter in mijn agenda. Ik heb zelf ook al in kunnen loggen, maar kwam niet veel verder omdat ik niets van die dingen weet. Maar ik heb nog nooit iets met de pas van je vader betaald. Ik heb immers mijn eigen rekening, daar stortte hij elke maand geld op voor het huishouden en een soort zakgeld voor mij waarvan ik kleren en zo kon kopen.’

‘Ik heb met verbijstering gehoord dat jullie geen gemeenschappelijke rekening hebben.’

‘Vroeger wel,’ zei Maryanne. ‘Maar een jaartje of misschien iets langer geleden zei je vader dat we het voortaan beter zo konden doen. Hij vond de uitgaven voor het huishouden ineens te hoog oplopen en daar hadden we toen soms ruzie over. Dus wilde hij dat ik vanaf die tijd een vast bedrag per maand kreeg en daar moest ik dan van rond zien te komen. Dat lukte overigens best. Ik stel niet zulke hoge materiële eisen, dat weet je.’

‘Ik begrijp er werkelijk niets van,’ schudde haar dochter verbijsterd het hoofd. ‘Het is helemaal niet zoals ik mijn vader heb gekend!’

‘Ik had er ook geen idee van dat kon gebeuren wat er kennelijk is gebeurd. Maar waar kan al dat geld dan gebleven zijn, Maura? Ik bedoel, je vader kocht op zijn tijd wel een nieuwe auto, en toen we hier kwamen wonen zijn er leningen afgesloten om de verbouwing van keuken en badkamer te betalen, maar ik dacht dat die onder de hypotheek vielen.’

‘Wel, mam, mogelijk heeft pa een dubbelleven gehad waar wij niets van weten?’

‘Nee. Dan had ik daar toch iets van moeten merken?’

‘Ja, dat zou ik ook denken. Niettemin was hij de laatste tijd wel vaak op zakenreis of op stap met de schaakvereniging. Maar daar heb ik net als jij nooit iets achter gezocht.’

‘Zo is dat. Ik ben bang, Maura.’

‘Voor de onzekere toekomst, mam?’

Maryanne schudde het hoofd. ‘Voor alles wat we blijkbaar nog moeten ontdekken. Kloppen doet het niet, zoveel dringt nu wel tot me door.’

‘Inderdaad. Als pa erg veel geld heeft uitgegeven zonder dat jij daarvan wist, moet er iets aan de hand zijn geweest waar wij geen vat op hebben. Het is net of mijn vader vandaag voor de tweede keer is doodgegaan, mam. Eerst was het zijn lijf dat stierf, nu

ZOMEROMNIBUS

Gerda van Wageningen • Henny Thijssing-Boer
Julia Burgers-Drost

In **Gekleurd glas** van Gerda van Wageningen ontdekt de 55-jarige Maryanne de schokkende feiten over haar recent overleden man. Ze moet verder met haar leven, maar gelukkig heeft ze haar vriendinnen nog.

De liefde tussen het dorpsmeisje Betteke en de rijke boerenzoon Maarten wordt belemmerd in **Sterker dan wind en water** van Henny Thijssing-Boer. Het wordt te veel voor Betteke als ze ook de zorg voor een moederloos gezin op zich neemt.

In **De weg terug** van Julia Burgers-Drost trekt verpleegkundige Ruth in bij Daan, de eigenaar van een boekenantiquariaat. Ze maakt kennis met zwerver Leopold Schuilenburg, maar wie is toch deze zonderling? Het verleden lijkt het heden in te halen...

NUR 344

Z&K

ISBN 978-94 0190 484 1

www.zomerenkeuning.nl